

**ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ
ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ УМІНЬ І НАВИЧОК
РОЗПОВІДАТИ ЗА СЕРІЄЮ
СЮЖЕТНИХ КАРТИНОК**

Юлія Кролівець (Переяслав-Хмельницький)

Процес творення мовлення за Л.С. Виготським проходить шлях від мислення до слова через рух функціонально різних планів: Мотив – Мислення – Внутрішнє мовлення – Семантичний план – Зовнішнє мовлення (Виготський, 1982). О.Р. Лурія довів, що висловлювання починається не лише з мотиву, але й загального задуму, що із самого початку відомий суб'єктові в найзагальніших рисах, потім пройшовши стадію внутрішнього мовлення, веде до формування глибинних синтаксичних структур, які розгортаються у зовнішнє мовлення, що спирається на поверхово-синтаксичні структури. Саме тому мовленнєва діяльність фізіологічно обумовлена взаємодією різних ділянок кори головного мозку (Лурія, 2002).

Досліджуючи функції лівої і правої півкулі у створенні висловлювань за сюжетними картинками, Т.В. Ахутіна відзначила, що ліва півкуля забезпечує повне послідовне розгортання змісту, права півкуля відіграє важливу роль в забезпеченні цілісності, тобто прагматичного аспекту текстотворення, що зв'язує розповідання з невербальною дійсністю (Ахутіна, Засыпкина, Романова, 2009). Науковець говорить про наявність певних правил розгортання висловлювання, посилаючись на факт утримання програми великих мовленнєвих цілей, під час якої один із компонентів програми розгортається, а інші, зафіксовані внутрішніми словами, зберігаються в пам'яті в ще не розгорнутому вигляді (Ахутіна, 2002).

Наш підхід характеризується тим, що коли дитина починає складати розповідь за серією сюжетних картинок в русі п'яти функціонально різних планів (за Л.С. Виготським) зовнішнє мовлення передуює внутрішньому, здійснюючи тим самим заміну руху. Адже дитина не придумує сюжет, а розповідає його з уже готового наочного плану, де є початок, середина (кульмінація) та закінчення. Таким чином дитина навчається будувати ту програму розповіді, яка в подальшому закріплюється у внутрішньому мовленні пов'язаному з програмуванням висловлювань.

Отже, психолінгвістичними основами формування у дітей дошкільного віку умінь і навичок складати розповіді за серією сюжетних картинок є положення вчених, згідно з якими несформована внутрішня мовленнєва функція виводиться назовні, в план зовнішніх дій, забезпечуючи в такий спосіб розвиток внутрішнього програмування мовлення.

**PSYCHOLINGUISTIC GROUNDS
OF FORMATION OF PRESCHOOL
CHILDREN SKILLS TO COMPOSE
THE STORIES UPON THE SERIES
OF PLOT IMAGES**

Yuliia Krolivets (Pereyaslav-Khmelnytskyi)

According to L.S. Vygotskyi, the process of creation passes the way from thinking to the word through the movement functionally in different plans: Motive – Thinking – Internal speech – Semantic plan – Outside speech (Vygotskyi, 1982). Basing upon L.S. Vygotskyi is research O.R. Luriya proved that the statement does not begin only from motive, but also from the general idea that initially known for a subject in general features. Then it passes the stage of inner speech leading to the formation of deep syntactic structures to be deployed into external speech basing on the outside syntactic structure. That is why speech activity is physiologically related to the interaction of different parts of the cortex (Luriya, 2002).

In her papers T.V. Ahutina revealed how speech activity is physiologically related in more details. Exploring the function of the left and right hemispheres to create statements for the plot images, the author noted that the left hemisphere provides full deployment of consistent content and the right hemisphere plays an important role in ensuring the integrity, pragmatic aspect is using topic, linking with nonverbal story telling reality (Ahutina, Zasypkyna, Romanova, 2009). The scientist said about some certain rules to deploy the statement referring to the fact that during the major program to keep whole speech one of its components unfolds and other ones to be fixed by internal words in the memory are not unfolded (Ahutina, 2002).

Our approach is characterized by the fact that when the child begins to conclude a series of story scenes in motion pictures within five different functional plans (by L.S. Vygotskyi) external speech precedes internal speech thereby changing the movement. It's because the child does not create the new plot but uses ready visual plan with beginning, middle (culmination) and ending. In such way the child learns to build a program of story, which is subsequently fixed in internal speech to be associated with programming statements.

Thus the psycholinguistic grounds of formation of the preschool children skills to compose a series of story scenes pictures is the provision of scientists, according to which the emerging inner speech function is displayed outside into the plan of external action, ensuring the development of inner programming speech in this way.